

הלכות מכירה פרק ג

א. אחד הבהמה, ואחד שאר כל המטלטלין נקנין במעות, דין תורה; ומשיתן את המעות קנה, ואין אחד מהן יכול לחזור בו. אבל חכמים תקנו שלא יקנו המטלטלין אלא בהגבהה, או במשיכת דבר שאין דרכו להגביה.

ב. פיצד: המקבץ עצים או פשתן וכיוצא בהן, ועשה מהן טעון גדול שאי אפשר להגביהו אינו נקנה במשיכה, שהרי אפשר להתיר האגד ולהגביהו עץ עץ. וכן כל כיוצא בזה.

ג. אבל אם היה הטעון שלפלפלין או אגוזים ושקדים וכיוצא בהן, והיה גדול שאין אחד יכול להגביהו הרי זה נקנה במשיכה: שאם יתירו, יתפרד ויהיה לו בו טרח גדול. וכן כל כיוצא בהן.

ד. הספינה הואיל ואי אפשר להגביהה, ויש במשיכתה טרח גדול, ואינה נמשכת אלא לרבים לא הצריכה משיכה, אלא נקנית במסירה; וכן כל כיוצא בזה. ואם אמר לו המוכר לך משך וקנה אינו קונה הספינה, עד שימשכנה בלה ויוציאה מכל המקום שהיתה בו: שהרי הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה.

ה. נמצאת למד שהלוקח מטלטלין אף על פי שננתן כל הדמים, יכול לחזור בו; וכן המוכר יכול לחזור בו: עד שיגביה, או ימשך דבר שאינו בן הגבהה, או ימסר המוכר ללוקח דבר שאין דרכו להמשך. וכיון שהגביה, או משך דבר שאין דרכו להגביה, או נמסר לו דבר שאין דרכו להמשך קנה, ואין אחד משניהם יכול לחזור בו; וכופין את הלוקח לתן את הדמים.

ו. ולמה תקנו חכמים דבר זה במטלטלין גזרה שמה יתן הלוקח דמי החפץ וקדם שיקחנו יאבד באנס, כגון שנפלה דלקה ונשרף, או באו לסטים ונטלוהו: אם יהיה ברשות הלוקח, יתמהמה המוכר ולא יצילו. לפיכך העמידוהו חכמים ברשות המוכר, כדי שישתדל ויציל החפץ, שאם אבד, יהיה חייב לשלם.

ז. נמצאת אומר שאם נתן דמי המקח ונאנס קדם שיקחנו, יאמר לו הלוקח תן לי את מקחי או החזר לי את מעותי, ואף על פי שיש עדים שאבד באנס, ולא היה במוכר כוח להצילו ולא נתירשל בדבר זה הרי זה מחזיר את הדמים, שהרי תקנו חכמים במשיכה.

ח. לפיכך אם היה ביתו שללוקח שיש בו החפץ הנמכר משכר למוכר, לא תקנו לו חכמים משיכה: שהרי המקח ברשות הלוקח הוא; ומשנתן את הדמים נקנה המקח, ואין אחד מהן יכול לחזור בו.

ט. וכן השוכר את המקום שאותן המטלטלין הנמכרין מנחין בו קנה, ואין אחד מהן יכול לחזור בו: ואף על פי שלא הגביה ולא משך ולא נמסרו לו, שהרי נעשו ברשותו. וכבר בארנו ששכירות קרקע נקנית בכסף או בשטר או בחזקה.

י. המקנה קרקע ומטלטלין כאחד כיון שקנה הקרקע בכסף או בשטר או בחזקה, נקנו המטלטלין עמהם: בין שהיו שניהם במכר או במתנה, בין שמכר המטלטלין ונתן הקרקע,

בין שמכר הקרקע ונתן המטלטלין כיון שקנה הקרקע, קנה המטלטלין.

יא. במה דברים אמורים, בשהיו המטלטלין צבורין באותה קרקע; אבל אם היו במקום אחר, צריך שיאמר לו קנה המטלטלין על גבי הקרקע. אפלו היו המטלטלין במדינה אחרת, ואמר לו קנה אותם על גבי קרקע פלונית כיון שקנה הקרקע נקנו המטלטלין, אף על פי שאינן צבורין בתוכה; ואם לא אמר לו קנה על גבי קרקע, לא קנה. וקרקע כל שהוא, קונין על גבה כל מטלטלין שירצה.

יב. הקנה השדה לאחד, והמטלטלין לאחד אף על פי שאמר לו קנה המטלטלין על גב הקרקע, והחזיק האחד בקרקע לא קנה השני המטלטלין. ואם תפסן אחר שחזר בו המקנה אין מוציאין אותן מידו, שהרי תפסן אחר שקנה חברו הקרקע שנקנו אלו על גבה.

יג. המקנה עבדים וקרקעות כאחד החזיק בעבדים, לא קנה הקרקעות. החזיק בקרקעות, לא קנה העבדים עד שיהיו עומדין בתוך הקרקע; ואף על פי שאמר לו קנה עבדים על גבי הקרקע, לא קנה עד שיהיו בתוכה שהעבד מהלך לדעת עצמו.

יד. המקנה עבדים ומטלטלין כאחד משך המטלטלין, לא קנה העבדים. החזיק בעבדים לא קנה המטלטלין, אלא אם כן היו המטלטלין על גב העבד: והוא שיהיה כפות, שהרי אינו יכול להלך.

טו. המקנה בהמה וכלים שעל גבה כאחד אף על פי שמשך הבהמה וקניה, לא קנה הכלים שעליה: עד שיגביהם, או ימשך הכלים עצמן אם אין דרכן להגביה שהבהמה כחצר המהלכת היא, ואין מה שבתוכה קנוי לבעליה. לפיכך אם היתה הבהמה כפותה, קנה אף כלים שעליה.

טז. אמר לו המקנה, משך בהמה זו וקנה כלים שעליה הואיל ולא הקנה לו גוף הבהמה אף על פי שמשכה והיא כפותה, לא קנה כלים שעליה: עד שימשך הכלים עצמן.

יז. היה עציץ נקוב לאחד, והיו הזרעים שבו לאחד הקנה העציץ לבעל הזרעים כיון שמשך, קנה; הקנה הזרעים לבעל העציץ לא קנה, עד שיחזיק בזרעים עצמן.

יח. היה העציץ והזרעים שבו לאחד, והקנה הכל לאחד החזיק בעציץ לקנות הזרעים, אף העציץ לא קנה; החזיק בזרעים, קנה העציץ. וזו היא ששנו נכסים שאין להן אחריות נקנים עם נכסים שיש להן אחריות, שהזרעים שבעציץ נקוב כזרועים בארץ, וכל המחבר לקרקע, כקרקע כמו שבארנו.

יט. כבר בארנו שכל העומד להבצר הרי הוא כבצור, ואינו נקנה אלא בהגבהה או בשאר דברים שנקנים בהן המטלטלים. פשתן שהוא מחבר לקרקע, ויבש ואינו צריך לקרקע, ואמר לו יפה לי קרקע כל שהוא, וקנה כל מה שעליה כיון שתלש כל שהוא, קנה הכל מפני תנאי זה; אבל אם הקנה לו הפשתן הזה במכר או במתנה לא קנה אלא מה שתלש, שהרי הגביהו. וכן כל פיוצא בזה.